

Regeringens proposition

1975/76: 184

om fortsatt valutareglering;

beslutad den 11 mars 1976.

Regeringen förelägger riksdagen vad som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll för den åtgärd och det ändamål som framgår av föredragandens hemställan.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att valutaregleringen förlängs att gälla ytterligare ett år, dvs. för tiden den 1 juli 1976—den 30 juni 1977. För riksdagens yttrande framläggs samtidigt förslag till bestämmelser om fortsatt giltighet av valutaförordningen under samma tid.

1 Förslag till

Lag om tillämpning av valutalagen (1939: 350)

Härigenom föreskrives att 2 § första stycket 1, 2 och 4—9 samt 5 § 1 och 3 valutalagen (1939: 350) skall äga tillämpning under tiden den 1 juli 1976—den 30 juni 1977.

2 Förslag till

Förordning om fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959: 264)

Härigenom föreskrives att valutaförordningen (1959: 264), som enligt förordning (1975: 207) gäller till utgången av juni 1976, skall äga fortsatt giltighet till utgången av juni 1977.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1976-03-11

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Lidbom, Carlsson, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén, Petersson

Föredragande: statsrådet Sträng

Proposition om fortsatt valutareglering

Enligt valutalagen (1939: 350, ändrad senast 1975: 204) gäller i fredstid att fullmäktige i riksbanken skall göra framställning till regeringen om valutareglering, om det prövas nödvändigt för att nå de centrala mål som har fastställts för den ekonomiska politiken. Fullmäktige skall sålunda hemställa att regeringen framlägger förslag till lag om tillämpning av valutalagen under högst ett år. När förslag till tillämpningslag läggs fram skall regeringen bereda riksdagen tillfälle att yttra sig över de valutareglereande föreskrifter som regeringen avser att utfärda. Dessa föreskrifter är intagna i valutaförordningen (1959: 264, ändrad senast 1975: 206).

Genom lagen (1975: 205) om tillämpning av valutalagen (1939: 350) och förordningen (1975: 207) om fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959: 264) har valutareglering föreskrivits för tiden den 1 juli 1975—den 30 juni 1976.

En närmare redogörelse för bestämmelserna i valutalagen och valutaförordningen har lämnats i prop. 1975: 82 s. 14—21. I överensstämmelse med förslag i samma proposition har bestämmelserna därefter ändrats på några punkter. Förutom en lagteknisk anpassning till den nya regeringsformen, bl. a. i fråga om straffsanktioner och förverkande, utvidgades möjligheten för riksbanken att förelägga vite och gjordes vissa andra mindre ändringar i lagstiftningen (jfr SFS 1975: 204 och 206).

Fullmäktige i riksbanken har i skrivelse den 5 februari 1976 hemställt att fortsatt varureglering skall gälla under tiden den 1 juli 1976—den 30 juni 1977. Enligt fullmäktige bör valutaregleringen avse

samma lagrum i valutalagen som nu äger tillämpning, nämligen 2 § första stycket 1, 2 och 4—9 samt 5 § 1 och 3. I skrivelsen framhåller fullmäktige att anledning alltjämt föreligger att ta gällande fullmakter i valutalagen i anspråk och att ge valutaförordningen fortsatt giltighet.

Efter remiss har yttranden över riksbanksfullmäktiges framställning avgetts av fullmäktige i riksgäldskontoret, Svenska bankföreningen, Svenska sparbanksföreningen och Post- och Kreditbanken, PK-banken.

Remissinstanserna har inte något att erinra mot eller vill i varje fall inte motsätta sig bifall till framställningen. Ett par av remissinstanserna tar emellertid upp frågan om vissa liberaliseringar av valutaregleringen.

Svenska bankföreningen an knyter till de synpunkter som föreningen tidigare har framfört i yttranden över framställningar om fortsatt valutareglering (det senaste yttrandet se prop. 1975: 82 s. 21 och 22). Bankföreningen anser sålunda att vissa liberaliseringar bör kunna genomföras. De senare årens ökade kreditgivning över gränserna och den tilltagande valutaoron har ökat företagets behov att kunna säkra sig mot valutakursrisker genom att via bankerna köpa och sälja valutor på termin. Nuvarande valutabestämmelser begränsar i vissa avscenden de svenska bankernas rörelsefrihet att för kundernas räkning göra terminsaffärer. Bankföreningen anser att sådana utlandsbetalningar som tillåts av myndigheterna också bör få kurssäkras genom terminsaffärer. Den omfattande rapportering som bankerna lämnar beträffande sina valutaaffärer ger enligt bankföreningens uppfattning riksbanken fullgoda möjligheter att följa den utveckling som kan bli följden av en större frihet att göra terminsaffärer.

PK-banken ansluter sig till bankföreningens synpunkter och understryker angelägenheten av att nuvarande svårigheter för svenska företag att terminssäkra kapitaltransaktioner med längre löptider än sex månader undanröjs. Bl. a. med hänvisning till penningvärdets fall förordar PK-banken också att gränsen för de smärre betalningar, som kan verkställas utan hänsyn till ändamålet, höjs från 100 till 1 000 kr. En sådan förändring skulle, utan risk för negativa effekter, enligt banken i hög grad underlätta hanteringen av smärre betalningsuppdrag.

För egen del får jag anföra följande. Valutaregleringen omfattar i huvudsak kapitaltransaktioner som inte sammanhänger direkt med utrikeshandeln. Löpande betalningar är generellt undantagna från regleringen, liksom även direkta handelskrediter på normala villkor. Inom ramen för valutaförfattningarna ankommer det på riksbanken att utforma de närmare bestämmelserna om tillståndsgivningen för olika kapitaltransaktioner.

Behovet av en fortsatt valutareglering får ses mot bakgrund av vårt betalningsbalansläge och våra åtaganden i det internationella valutasamarbetet. Under både år 1974 och år 1975 noterade Sverige betydande

underskott i bytesbalansen. Tillsammantagna uppgick underskotten till i runt tal 10 miljarder kr. Dessa underskott har till största delen finansierats genom att svenska företag och kommuner har tagit upp lån i utlandet. Utlandslånen blev under år 1975 t. o. m. så stora att en ansenlig ökning av valutarenserven kunde ske. Valutarenservökningen får dock inte undanskymma det faktum att vår utlandsställning i grunden har undergått en betydande försvagning.

Den ekonomiska politiken måste därför såsom regeringen har utvecklat närmare i finansplanen (prop. 1975/76: 100, bil. 1) inriktas på att återställa balans i utrikesbetalningarna. Enligt min mening utgör valutaregleringen därvid ett nödvändigt instrument för att kontrollera att kapitalrörelserna sker i överensstämmelse med denna politik.

Under senare år har valutamarknaderna utsatts för stora påfrestningar. Kurserna på flera viktiga valutor har fluktuerat starkt. Även med tanke härpå blir valutaregleringen nödvändig som komplement till övrig ekonomisk politik.

Samtliga remissinstanser godtar en fortsatt förlängning av valutaregleringen. I Svenska bankföreningens och PK-bankens remissyttranden uttalas att vissa liberaliseringar bör göras i valutaregleringens tillämpning. Som jag inledningsvis har anfört ankommer det på riksbanken att utfärda tillämpningsbestämmelserna för tillståndsgivningen. Jag vill emellertid i sammanhanget nämna att chefen för handelsdepartementet senare denna dag avser att föreslå regeringen att för riksdagen lägga fram förslag om statlig kursgaranti vid export (prop. 1975/76: 171).

Giltighetstiden för den nu löpande valutaregleringen utgår den 30 juni detta år. Med hänsyn till vad jag nu har anfört bör valutaregleringen förlängas ytterligare ett år. I enlighet med riksbanksfullmäktiges förslag bör samma bestämmelser i valutalagen äga tillämpning som f. n.

Jag hemställer att regeringen

dels föreslår riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om tillämpning av valutalagen (1939: 350),

dels lämnar riksdagen tillfälle att yttra sig över ett inom finansdepartementet upprättat förslag till förordning om fortsatt giltighet av valutaförordningen (1959: 264).

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredraganden har anfört för den åtgärd och det ändamål som föredraganden har hemställt om.

